

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Editorial

Václav Klaus: 30 let Ústavy České republiky očima politika, nikoli právníka

Ivo Strejček: Za Paulem Johnsonem

Petr Macinka: Vaše nouze – jejich šance

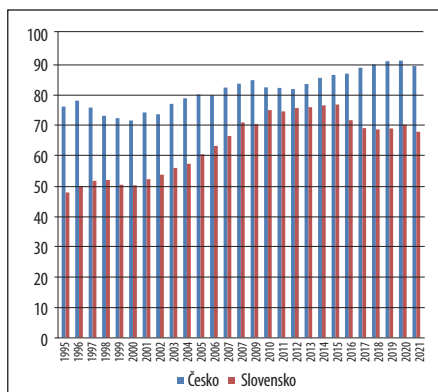
Ladislav Jaki: Mláďí vpřed! Kam? To je jedno, hlavně vpřed

Václav Klaus: K 30. výročí rozdělení Československa – federaci už držet nešlo

LEDNOVÝ GRAF IVK

Rozdíl v konvergenci mezi Českem a Slovenskem. Po slovenském přijetí eura (2009) se nůžky opět rozevřely

HDP na osobu v paritě kupní síly (EU 27 = 100)

Pramen: Eurostat 2023

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 15/29
160 00 Praha 6

e-mail: office@institutvk.cz
www.institutvk.cz

IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 31. 1. 2023

30 let Ústavy České republiky očima politika, nikoli právníka*

Václav Klaus

Děkuji za pozvání na Vaše dnešní významné kolokvium. Slovem Vaše chci zdůraznit, že se jedná o kolokvium Vás, právníků. Politici si na výročí třiceti let naší Ústavy ani nevzpomenou. Pro ně to byl vedlejší prvek tehdejší doby, nikoli prvek dominantní. Na rozdíl od situace na Slovensku nebylo přijetí české ústavy žádným zásadním politickým mezníkem, od něhož bychom začali počítat dějiny české demokracie. To v nemalé míře předurčilo poněkud vlažný vztah české veřejnosti ke své Ústavě.

Jako předseda tehdejší Komise vlády pro přípravu Ústavy České republiky musím novým generacím připomenout, že naše dnešní ústava vznikala poněkud stranou hlavních politických událostí a střetů tehdejší doby, mezi nimiž rozhodujícími byly rozpad Československa a probíhající společenská a ekonomická transformace.

Ústava federace vycházela z tradic ústavy prvorepublikové a z inspirace, kterou byly pro její autory ústavní dokumenty demokratických zemí západní Evropy, zejména Německa. Nic zcela originálního v ní nebylo.

Naše ústava vznikala jako nezbytný atribut samostatnosti České republiky jistou evolucí na straně jedné a transpozicí zásad a principů, na nichž spočívala Ústava České a Slovenské federativní republiky na straně druhé. Ani tou to však nezačalo. Ústava federace vycházela z tradic ústavy prvorepublikové a z inspirace, kterou byly pro její autory ústavní dokumenty demokratických zemí západní Evropy, zejména Německa. Nic zcela originálního v ní nebylo.

Vznikla jaksi mimoděk. Nebyl to průkopnický čin, vedený nějakou vůdčí osobnos-

* Kolokvium na téma: Ústava, ústavní systém a ústavnost v ČR, Ministerstvo vnitra, Praha, 20. ledna 2023.

tí, která by si zasloužila být označována za tvůrce a autora Ústavy. Nechám stranou nejen poněkud zvláštní okolnosti tvorby ústavního dokumentu nově zvolenými poslanci českého parlamentu v tehdy opuštěném lánském zámku, ale i dopisování a doladování Ústavy přímo na zasedáních české vlády. To všechno jsou už jen nepodstatné historické epizody, i když nás v nich tehdy leccos dost zlobilo. Tak to ostatně asi – přes všechny vznešené obrazy a fotografie – probíhalo všude ve světě, ale to se nehodí do učebnic. I když je to třicet let, karty byly i tehdy rozdávány způsobem, jak je česká společnost členěna i dnes.

Je banalitou říci, že je ústava jedním ze základních stavebních kamenů, na nichž v moderní společnosti spočívá vláda práva

EDITORIAL

První měsíc roku se nesl ve znamení volby nové hlavy státu. Pro jiná témata ve veřejném prostoru prakticky nezůstal větší prostor. My se však v lednovém Newsletteru IVK tomuto tématu vyhýbáme. Naši čtenáři a předplatitelé ale o diskusi této zásadní události nepřijdou. V těchto dnech vzniká nová publikace IVK, jejímž jediným tématem bude právě třetí přímá volba prezidenta a to, jaké důsledky přinesla a přinese pro českou politiku a společnost. Mnozí čtenáři vědí, že kritickým názorem na přímou volbu hlavy státu se bývalý prezident Václav Klaus ani další autoři IVK nijak netají. Nová kniha vyjde před inaugurací Petra Pavla v pořadí čtvrtým prezidentem České republiky.

A co tedy naleznete v prvním čísle našeho měsíčníku? Hned v úvodu si můžete přečíst projev Václava Klause na kolokviu u příležitosti výročí třiceti let od vzniku naší ústavy. K jinému třicetiletému výročí odkazuje rozhovor bývalého prezidenta v závěru vydání. Prvního ledna jsme oslavili tři dekády od rozdělení Československa a vzniku samostatné České republiky. Před časem jsme vydali u příležitosti tohoto kulatého výročí sborník *Konec Československa*, pokud ho

(Pokračování ze strany 1)

ještě nemáte, můžete si jej objednat na našem webu.

Ve druhém rozhovoru, který na následujících stránkách naleznete, se k tomu, co očekává od nového roku, vyjadřuje kolega Petr Macinka. Ivo Strejček ve svém nekrologu připomíná významné dílo britského konzervativního historika a myslitele, speechwritera Margaret Thatcherové Paula Johnsona, který odešel v požehnaném věku čtyřidevadesáti let v první půli ledna. Ladislav Jakl pak trefně glosuje snahy o snížení hranice věku, od kterého je možné využít hlasovacího práva.

V lednu vyšla také první publikace IVK tohoto roku, sborník anglických textů Václava Klause za posledního půldruhého roku s originálním názvem *Brave New West* a neméně originální obálkou profesora Milana Knížáka. Anotaci naleznete uvnitř vydání a knihu si můžete už teď zakoupit na našich stránkách.

Filip Šebesta

a demokracie. Naše zkušenosti z dob komunismu nám totiž přesvědčivě říkají, že samotná existence Ústavy sama o sobě není ani podmínkou, ani zárukou demokracie, ale ani vlády práva – jak to předváděl Stalinův Sovětský svaz, který praktikoval totalitní diktaturu na základě formálně relativně demokratické Ústavy, tak Hitlerovo Německo. Po celou dobu nacismu se tam vycházelo z původně demokratické ústavy Výmarské republiky.

Jisté zbožštění ústavy, jehož jsme v dnešní době při všem jejím známém vyprazdňování svědky, předpokládá plnou suverenitu země, což v našem případě vzhledem ke členství v Evropské unii určitě neplatí.

Význam ústavy i proto nepřeceňuji. Zejména ne ve společnosti, jejíž soudržnost vznikla na přirozeném historickém základě, ve společnosti, která není, jako např. v USA, výtvorem ústavodárce, jenž – prostřednictvím ústavy – „z mnohých učinil jedno“.

Jisté zbožštění ústavy, jehož jsme v dnešní době při všem jejím známém vyprazdňování svědky, předpokládá plnou suverenitu země, což v našem případě vzhledem ke členství v Evropské unii určitě neplatí. Členství v EU relativizuje význam jakékoli národní ústavy. To je ještě zesíleno tím, že se nacházíme v éře, v níž je pro evropské elity existence národních států nepřijatelným, nechtěným, a – jak doufají – jen dočasným reliktem minulosti. To bychom měli v našich diskusích na toto téma vytknout před závorku. A netvářit se, že tomu tak není.

Nejsem právník, nebudu se proto pouštět s pomocí mně cizí právnícké terminologie do jemné debaty o naší Ústavě. Byl jsem však v druhé polovině roku 1992 jako předseda české vlády předsedou komise pro přípravu ústavy a desítky let jsem byl v nejvyšších ústavních funkcích, takže jsem se s ústavou dnes a denně setkával. A vnímal její různé nejasnosti a nepřesnosti.

Ústava je základem právního státu, je výchozím rámcem upravujícím jak vztahy mezi jednotlivcem a státem, tak vztahy jeho vrcholných orgánů (a dělbu moci mezi nimi).

Ústava je základem právního státu, je výchozím rámcem upravujícím jak vztahy mezi jednotlivcem a státem, tak vztahy jeho vrcholných orgánů (a dělbu moci mezi nimi). Tuto roli naše Ústava poměrně spolehlivě plní. Vedeme debaty o potřebě zpřesnění některých ustanovení, můžeme pokračovat ve sporech o Listinu základních práv a svobod, můžeme a musíme bojovat s ambicemi environmentalistů a dalších pokrokářů prosazovat své ambice na změnu podstaty naší společnosti prostřednictvím zaplevelení ústavy jejich agendami, můžeme vést spory o důsledcích již přijatých změn jako je přímá volba prezidenta, kterou – mimochodem – tehdejší česká vláda při svém jednání o ústavě výslovně odmítla, ale přesto je možné říci, že česká Ústava představuje relativně funkční a vyvážený celek. Proto chci varovat před jeho nepromyšlenými konstruktivistickými doplňky a před modernisticky se tvářícími novelami, které by ve společnosti vedly k novým konfliktům.

Vidím dva velké problémy, vynechám-li již zmíněný tragický omyl přechodu na přímou volbu prezidenta, čímž byl znerovnovážen náš ústavní systém a zchaotizována naše politika. První problém vidím v příliš ambiciózně pojeté pozici Ústavního soudu, který se pod záminkou ochrany Ústavy stává aktivistickým orgánem, který bez přímé demokratické legitimacy omezuje suverenitu lidu a jím zvolených orgánů výkonné i zákonodárné moci. Jeho evidentní excesy v posledních letech jsou dostatečně známé. Expanze ústavního soudnictví u nás žádné odpovídající brzdy a protiváhy zatím nenalezla.

Druhý problém vidím v něčem, co by se s jistou nadsázkou dalo nazvat vykrádání si pravomocí mezi jednotlivými pilíři ústavní moci. Že mezi nimi může a musí být neustálé napětí a že musí probíhat trvalé dynamické vyvažování těchto institucí, je logické. A správné. Jsem však přesvědčen, že to u nás zachází příliš daleko.

Legislativa opakovaně vykrádá pravomoci exekutivě, především vládě, zřizuje vyšetřovací komise, přiděluje jim výkonné pravomoci, úkoluje vládu v ryze exekutivních tématech formou svých usnesení. Rozsáhlé je i vykrádání pravomocí legislativy justici. Každodenní dotváření a domýšlení záměru zákonodárce při justičním rozhodování, které probíhá jak u obecných soudů, tak především u Ústavního soudu, je v každém případě špatné. Naše Ústava postrádá brzdy, které by tyto tendence omezovaly.

Hlavně nedopustíme vyprázdňování Ústavy, podobně jako k ní docházelo v totalitách 20. století. Pokusy různých politických a ideových skupin v tomto směru existují a já je cítím velmi silně.

Jako praktik, celá desetiletí se v rámci naší ústavy pohybující, mám jedinou prosbu či doporučení: neuvažujme o ambiciózních změnách. Hlavně nedopustíme vyprázdňování Ústavy, podobně jako k ní docházelo v totalitách 20. století. Pokusy různých politických a ideových skupin v tomto směru existují a já je cítím velmi silně. ■

Za Paulem Johnsonem

Ivo Strejček
člen správní rady IVK

V hluku prvního kola prezidentské volby zcela zapadla významná ale smutná událost. V úctyhodném věku 94 let zemřel

skvělý konzervativní britský novinář a historik Paul Johnson.

Když se mi, a věřím i mnohým z nás, na samotném začátku devadesátých let dostalo do rukou anglické vydání jeho *Dějin 20. století*, zjistil jsem, že o 20. století vlastně nic nevím. Johnson nepotřeboval k rozsáhlému a strhujícímu vyličení tohoto století strašlivých válek, bezohled-

ných totalit, ohromujícího růstu bohatství, rozvoje i pádu demokracií příliš mnoho letopočtů. Přesto, anebo právě proto, je výjimečnost knihy dána Johnsonovou mistrovskou freskou historických událostí vykládaných v nejširším kontextu své doby.

Johnson byl neoblomným zastáncem volného trhu, pluralitní demokracie a kon-

zervativních hodnot. Byl jedním z blízkých spolupracovníků a jedním ze „speechwriterů“ premiérky Thatcherové. Ostatně ona sama tvrdila, že „u Johnsona se učila historii“. Zmínit však pouze Johnsonovy Dějiny 20. století by bylo málo. Byl obdivuhodně plodným autorem. Vedle Dějin židovského národa, Dějin křesťanství, Dě-

Johnson nepotřeboval k rozsáhlému a strhujícímu vyličení tohoto století strašlivých válek, bezohledných totalit, ohromujícího růstu bohatství, rozvoje i pádu demokracií příliš mnoho letopočtů.

jin anglického národa nebo Dějin amerického národa chci za sebe zmínit ještě alespoň jeho tři další fenomenální knihy: Zrození nové doby: devatenácté století, knihu Nepřátelé společnosti a zejména

naprosto výjimečnou knihu Intelektuálové.

V této knize, která nese podtitul „od Marxe a Tolstého k Sartrovi a Chomskému“, v detailních biografiích předních západních intelektuálů (počínaje mimořádně odpudivým Rousseauem) strhává těmito lidem masku jejich výjimečnosti, kterou si tito „nadlidé“ s oblibou před společnostmi nasazují. Z mých poznámek nabízím alespoň jednu z Johnsonových myšlenek o těchto lidech: „Nic není pro intelektuály přitažlivější než pocit, že zastupují ‚lid‘. A nic není zpravidla vzdálenější pravdě.“ Johnson odvážně ukazuje morální nedostatečnosti „profesionálních“ intelektuálů – ač oni o sobě s oblibou tvrdí opak, a na příkladech demonstruje, že tito samozvaní „náhradníci boha na zemi“ jsou v drtivé většině jen bezohlednými levičáky a svévolnými konstruktéry umělého ideologického státu se všemi důsledky, které to znamená – roz-

machem všemocného státu, oslabováním demokracie a nárůstem útlaku a teroru.

„Nic není pro intelektuály přitažlivější než pocit, že zastupují ‚lid‘. A nic není zpravidla vzdálenější pravdě.“

Paul Johnson za sebou zanechal rozsáhlé, inspirativní a svobodomyšlné dílo. Až s tragickou symbolikou odchází tento člověk v době, kdy normální svět tradičních hodnot oslabuje a mizí, kdy politika je nahrazována podbízením se (rádoby)intelektuálům, kdy demokracie začíná prohrávat a je nahrazována nepolitickým autoritářstvím, nekritickým klaněním se nepolitickým modlám a vytěšňováním svobody.

Paul Johnson nám bude nesmírně chybět, zanechal nám však mnoho cenného!

16. ledna 2023

NOVOROČNÍ ROZHOVOR

Vaše nouze – jejich šance

Petr Macinka
Institut Václava Klause

Jaký byl z vašeho pohledu rok 2022? V jednom ze svých posledních příspěvků píšete o omezování svobodného života...

V uplynulém roce se jistě každému z nás událo tisíc různých jednotlivostí, dobrých i nedobrych. Já jsem ale především politický komentátor, a tak se snažím hodnotit politické tendence a trendy, které v naší společnosti pozoruji. No a v tomto ohledu musím bohužel říci, že to nebyl dobrý rok pro naši zemi. Nebyl to dobrý rok pro české občany, nebyl to dobrý rok pro české živnostníky, pro naše firmy ani podniky.

Abych ale nebyl ve svátečním čase příliš pesimistický, musím říci, že to byl skvělý rok pro vládní politiky a pro jejich pobočníky a asistenty. Byl to úžasný rok pro politické neziskovky a pro každého, kdo je za poskytování „měkkých rad“ subvencován „tvrdými penězi“ z národních či nadnárodních dotací a grantů. Tito lidé žijí nejlepší období svých životů, a protože nám shodou okolností zrovna vládnou, můžeme si být jisti, že udělají všechno pro to, aby se tento stav jen tak nezměnil.

Rok 2022 přinesl vysokou inflaci, vysoké ceny energií. Jak tyto opravdu těžké úkoly zvládala naše vláda? V glose

z května o ní píšete jako o vládě národní sebevraždy. Proč? Změnil se váš pohled na ni od té doby?

Vláda je úplně pomatená, chybí jí program, chybí jí experti, kteří by vámi zmiňovaným jevům rozuměli. Chybí jí ale také odhodlání vážně se těmito problémy zabývat. Jednotliví ministři se omezují na seriál napomádaných akcí před kamerami režimních médií, která svým divákům automaticky naservírují jakékoli jejich plácání, i když trvá dlouho a postrádá smysluplný obsah. Veřejnoprávní televize se chová už úplně stejně, jako se chovala normalizační ČST. Pochlebují vládě a na opozici vyrábí hanopisy. Bez ohledu na to, že opozice je prakticky bezmocná.

Vládní strany úplně zapoměly na to, že kromě jejich jediného předvolebního cíle – porazit Babiše – od nich občané očekávají mnohem více: zodpovědně vládnout. V tomto ohledu je rozdíl mezi kabinetem předchozím a současným prakticky nulový. Rozhazovačnou socialistku Maláčovou nahradil rozhazovačný lidovec Jurečka a Schillerová z ANO se od Stanjury z ODS liší snad jen barvou, kterou používá na své vlasy. Éra nezodpovědného a historicky nejvyššího zadlužování ale pokračuje vesele dál. Andrej Babiš kdysi alespoň veřejně deklaroval, že jednoho dne by chtěl mít státní rozpočet vyrovnaný. ODS pod vedením Petra Fialy nám na rovinu sdělila, že dokud oni budou ve vládě, nebude rozpočet vyrovnaný nikdy.

Máte v současné vládě nějaké oblíbence?

Vláda přece není o tom, abychom v ní měli své oblíbence. Právě naopak. Jedině apriorní kritický přístup umožní spravedlivě pochválit toho či onoho ministra, když se mu něco podaří. Když se někdy správně zachová, když třeba poskytne kvalitní rozhovor a řekne v něm odvážné názory. Když jednou přijme nepopulární, ale potřebné rozhodnutí, které si následně statečně obhajuje atd.

Oblíbence máte vždy tendence spíše hájit, omlouvat, nadřezovat mu, neustále přimhouřovat oči nad každým jeho karambolem, a to jen proto, že to je takový váš „vládní mamánek“. Mějme své „mamánky“ raději doma, ale proboha nedávejme jim šanci, aby plundrovali naši zemi sérií nefunkčních experimentů a nekompetentních rozhodnutí.

Mnozí čekali a doufali, že třeba kvůli energetické krizi nastane odklad či zmírnění některých věcí v rámci tzv. Green Dealu. Vy jste předsedou strany Motoristé sobě. Jak se díváte třeba na zákaz prodeje aut se spalovacím motorem od roku 2035, který schválil Evropský parlament letos v červnu?

Žádné zmírňování, natož odkládání Green Dealu jsem samozřejmě nečekal. A žádné určité ani nenastane. Každá nouze, každá krize, nebo dokonce nyní i válka je environmentalisty ovládajícími národní i nadnárodní politické struktury vždy zelenou příležitostí, jak prosadit další zelené zrůdnosti, které by jim za normální situace prošly jen obtížně. Tváří se naléhavě a nalhávají lidem,

že když se hned teď nic neudělá, když neporučíme větru a dešti, všichni brzy zahyneme. Neztrácí se čas vysvětlováním, je potřeba konat...

Pro zákaz prodeje automobilů se spalovacím motorem, který má v EU platit od roku 2035, neexistuje žádný vědecky podložený, racionální důvod. Tato zbytečná regulace velmi negativně ovlivní kvalitu života všech občanů napříč evropským kontinentem. Výjimky udělené automobilkám typu Ferrari, Lamborghini a Rolls Royce, jsou ze strany europapalášů přesouvajících se soukromými tryskáči výsměchem do obličeje stovkám milionů lidí. Možnost masově vlastnit osobní soukromý automobil je přeci největší výdobytek v historii svobody jednotlivce. Dívejme se velmi pozorně, komu přesně to tak vadí, že dokázal prosadit jejich plošný zákaz. Dívejme se dobře na to, kteří politici a z jakých politických stran pro to hlasovali.

Rada EU a zástupci Evropského parlamentu se před pár dny shodli na reformě obchodu s emisními povolenkami. Zatímco evropští politici nad návrhem vyjadřují spokojenost, zástupci českého průmyslu ho kritizují. Podle nich zvýší náklady, dál zdraží elektřinu a teplo a znevýhodní český průmysl, který je hodně energeticky, a tedy emisně náročný. Co myslíte vy, pomůže to aspoň klimatu?

Kdyby klima mohlo, zástupcům Evropského parlamentu i všem klimalobbistům, které si je neustále berou do úst, by se vysmálo. Klima si dělalo, co chtělo, miliony let před Kristem a bude si bezesporu dělat totéž i miliony let po něm a po nás všech. Emisní povolenky jsou v podstatě daně. Nic jiného o nich lidé nepotřebují vědět. Právě tyto povolenky uměle zdražují všechno možné a jejich cena v posledních letech dokonce převýšila výrobní cenu elektřiny samotné. To je neuvěřitelné.

Naše vláda sice tvrdí, že daně nezvedá, ale zisky z těchto povolenek, které v důsledku zaplatí ti nejhudší, inkasuje do státního rozpočtu. Když slyším ódu Mariana Jurečky na jejich tvrdší regulaci, nestačím se divit. Ten člověk nepokrytě lidem lže, že to pro ně bude přínosem.

Je hlavním důvodem vysokých cen energií Putinova válka, či zelená politika EU?

Hlavní důvod vysokých cen je samozřejmě zelené blouznění EU. Jsme svědky klimatické hysterie nevídaných rozměrů. V rámci pokusu odvrátit údajnou téměř neodvratitelnou klimatickou apokalypsu společnost přistoupila na množství nesmyslných a pro ekonomiku i společnost Západu sebevražedných opatření. Zakazujeme si plasty,

masově dotujeme zcela neefektivní tzv. obnovitelné zdroje, do pohonných hmot mícháme řepku, kterou místo jídla pěstujeme na polích, stavíme větrníky a na solárních elektrárnách pohádkově bohatnou spekulantí. Blázníme s elektromobilitou a těšíme se na to, že kromě uhlí bude brzy zakázán i benzín a nafta. To vše a ještě mnoho dalšího činí život obyčejných lidí neskonale dražší a složitější.

Putin sice napadl suverénní sousední zemi a zahájil válku, což už mu historie nikdy nezapomene, ale na to, aby v uplynulých deseti letech došlo k výraznému nárůstu importu ruského plynu do Evropy, musela být kromě jeho nabídky hlavně poptávka. To zelení fundamentalisté, kteří donutili evropské politiky povypínat vlastní levné a dostupné zdroje energie (z uhlí či z jádra), nesou vinu na tom, že je dnes skoro všechno na plyn. Právě tito lidé vehnali Evropu do složitě závislosti na zdrojích z Ruska. To oni jsou novodobí „Hrdinové Ruské federace“. Možná jako užiteční idioti Kremlu, ale možná jako jeho placení agenti. Kdo ví?

Nosíte doma svetr? Nebo dokonce dva?

V České republice nosí doma svetry pouze zoufalí lidé, jimž už na topení nezbyly žádné peníze, a pak Markéta Pekarová Adamová, když ji u toho někdo fotí. Jinak samozřejmě nikdo. My u nás doma nosíme na rukou čtyřměsíční nemluvně, takže pokud mi bude někdo z naší „nejlepší vlády v historii“ tvrdit, že mám přestat topit a nosit dva svetry, abych budoval vlast a posílil mír, vyměním okamžité nezfackování této osoby za tašku s balením nurofenu pro děti – pro případ, že se v zápalu boje s Putinem nachladí i náš kojeneček.

Mimochodem, myslím, že někdo už by to měl říct konečně nahlas: léky pro děti chybí při současné epidemii RS viru v České republice především proto, že je naše vláda před časem odeslala na Ukrajinu. Bohužel hlupáci na druhou z fialového kabinetu mezitím „pozvali“ desítky tisíc ukrajinských dětí sem k nám, takže tyto léky nyní chybí i jim! Někde na světě možná existuje země, kde je ještě horší vláda než ta naše. Obávám se ale, že najít ji by trvalo velmi dlouho.

Již brzy se budou konat prezidentské volby. Co si myslíte o jednotlivých kandidátech?

Přímá volba prezidenta 2023 bohužel likviduje poslední zbytky důstojnosti jednotlivých kandidátů. Kdyby je měl volit (a navrhovat) Parlament, bylo by to o vážných a promyšlených větech a projevech. Nikdo z nich by nemusel šaškovat v nejtrapnějších reality show, do kterých jsou nyní marněvřovány svými PR poradci a cynickými médii. Příští český prezident raději rychle

zapomene, co všechno se v kampani uvolil dělat. I když při pohledu na většinu kandidátů nabývám na dojem, že se jim toto nedůstojné šaškování zamlouvá, anebo že si dokonce myslí, že by se tak měli chovat i po případném zvolení. České republice velmi vážně hrozí, že její příští hlavou bude šašek.

Preferujete některého z kandidátů?

K volbám půjdu. Budu volit krátkozrakého jednookého s dvaceti dioptriemi a zeleným zákalem, kterého sice považuji za velmi slabého, ale přesto stále za krále mezi ostatními slepými.

Domnívám se, že naší zemi prospěje vyrovnání moci, nikoli její další monopolizace. Vládní strany mají nyní absolutní převahu na poli legislativy (ovládají jak Poslaneckou sněmovnu, tak Senát). Zvítězí-li některý z vládou oficiálně podpořených tří kandidátů, získají dominanci i v rovněž exekutivní. Petr Fiala bude mít kromě Strakovy akademie svého člověka rovněž na Pražském hradě. Vzhledem k tomu, že do roka a do dne vyprší desetiletý mandát většině soudců Ústavního soudu, mohla by současná vládní koalice prostřednictvím „svého“ prezidenta získat kontrolu i nad touto nejvýznamnější institucí moci soudní.

Petr Fiala by se tak rázem ocitl v luxusní situaci takové koncentrace moci, jakou má v Evropě snad jen běloruský diktátor Lukašenko. Pro jeho vlastní dobro raději nedopusťme, aby se z předsedy ODS stal premiér Fialenko.

Dosahuje někdo ze současných kandidátů, z nichž se jeden stane prezidentem, úroveň bývalých tří českých prezidentů, kteří, ač byli samozřejmě rozdílní, každý z nich byl výraznou politickou osobností?

Kdyby někdo dosahoval této úrovně, věděli bychom všichni už dávno, kdo bude po Miloši Zemanovi příštím českým prezidentem. Možná je na místě parafrázovat výrok jednoho moudrého komentátora: Prezident se nehledá. Prezident buď je, nebo není.

V případě, že „prezident není“, znamená to buď, že země politicky zaostává a degeneruje, protože ve veřejném životě se angažují už jen samí zoufalci, anebo že vše naopak funguje dlouhodobě bezvadně, lidé jsou spokojeni, mnoho let neproběhl žádný „prudký pohyb“, a tak žádných silných osobností není v politice potřeba. Každý nechť si sám odpoví na otázku, která z těchto dvou situací lépe vykresluje českou současnost v čase nadcházejících prezidentských voleb.

Jaroslav Polanský, *Parlamentní listy*,
1. ledna 2023

Mládí vpřed! Kam? To je jedno, hlavně vpřed

Ladislav Jaki
člen správní rady IVK

V Rakousku se smí volit už od 16 let. A šestnáctiletí tam patrně budou moci volit i v příštích volbách do eulamentu. U nás se pokusy s dětskými volbami dělají zatím jen „na zkoušku“, pod patronací ideologicky čistých neziskovek na školách. Ale sílí hlasy, že nezletilí by měli volit i oficiálně.

Hlavně kolem tématu klimatického blouznění se dnes užívá argument, že ve volbách jde přece o budoucnost, a tu si dnešní matky a fotři stejně vlastně už moc neužijí, tak proč by do toho měli mladým kecat, natož aby jim neumožnili podílet se na státní politice. Na smetiště dějin, ještěři, mládí vpřed!

Nu, to je ten pokrok. Kdysi na úsvitu prehistorie přežili jen ti, co si sami uměli najít obživu. Každý sám za sebe. Jen nejmenší děti byly živeny, ale pouze v počtu, který byla tlupa schopna zabezpečit. S pokračující dělbou práce se už nemusel žít každý sám, ale přispěl ke společnému úsilí o přežití podle své specializace. No a ti, kdo nepřispěli, protože už byli staří nebo nemocní, bývali zabíjeni nebo vyobcováni a ponecháni svému osudu.

Od dob historických, spjatých s užíváním písma, už bylo vše jinak (i když také ne všude). V nejstarších dochovaných pí-

semných památkách najdeme doklady o tom, jaké úctě a vážnosti se těšili starci, kteří přitom už nemohli svou práci přispět ke společnému dílu. Proč je ti ostatní nechávali přežít? Proč jim nosili dary, živil je, nechávali promluvit jako první? Proč jim naslouchali? Protože existuje něco jako zkušenost. Zkušenost jako zobecněný prožitek. Naakumulované vědomosti, praxí ověřené poznatky, to vše pomáhalo ostatním kvalitněji žít, vyvarovat se nástrahám a rizikům.

Jistěže s věkem moudrost nepřichází automaticky. Někdy přichází stáří samo. Ale teprve v jistém věku si většina lidí řekne: pochopit život je tak těžké, jaká je to nespravedlivost, když teď, kdy už o něm něco vím, je mi to houby platné, protože už mám skoro celý život za sebou! Jak rád bych to teď sjel celé znova, bohatší o získanou zkušenost! Ale takhle to, žel, nejde. Co ale jde, o svou zkušenost se podělit. S těmi, co jsou ochotni zkušenost přijmout. To asi nebudou ti, co mají ještě na zadku přilepenou skořápku od vajíčka a už poučují, jak se má správně lézat.

Volby jsou v demokracii tím nejvážnějším a nezodpovědnějším aktem. Leckdo může celkem oprávněně mluvit o tom, že volit by měli jen ti, co platí daně. Nebo jen ti, kdo mají děti. Nebo rodiny jako celek. Nebo lidé podle cenzu. To byly ale debaty, kterými si společnost už prošla a dospěla k současné podobě volebního práva. Dobrá. Ale jít dál a dát volební právo nezletilcům?

S jakou asi motivací by volil ten, co nikdy o nikoho nepečoval, nikdy se o nikoho nebál, nikdy neplatil daně, nikdy nepočítal, jak vyjít z výplaty, kdo se nikdy nestaral, jak si najít práci, jak si zajistit bydlení, jak se srovnat s mnoha regulacemi, pravidly a omezeními? Kdo nemá osobní zkušenosti s fungováním zdravotnictví, policie, soudů, s podmínkami pro podnikání? S jakou motivací by asi volil ten, koho skoro nezajímá, kolik co stojí, kdo postavil dům, ve kterém bydlí, kdo vybu- doval síť silnic a železnic, kdo vymyslel mobilní telefon a internet? S jakou moti- vací by volil ten, kdo dosud vše dostal až pod nos, kdo nikdy neřešil vážné trápení či starosti, kdo se nikdy nepotýkal s úra- dy, byrokracií, kdo nezažil nouzi, obavy o blízké?

Vymývači mozků vědí, že u lidí, kteří už v té hlavě něco mají, to bude těžké. Ale nezle- tilce považují za nepopsané listy, na které může agitátor napsat jakékoli heslo, které ho napadne. Nezletilce je snadné přesvěd- čit, je že nutno zbořit stavbu, když neví, k čemu stavba slouží a jak funguje. Nezletil- ce je možné snadněji krmit frázemi o spr- avedlivém světě bez vykořisťování, bez ka- pitalistů a kulaků, kysličníku uhličitého, aut, soukromého vlastnictví, osobních svobod a politických práv.

A mládež navíc nemívá zábrany, což se bude hodit, až přijde den zúčtování s pách- noucí přežilou minulostí.

15. prosince 2022

ZA PAPEŽEM BENEDIKTEM XVI.

Václav Klaus k úmrtí papeže Benedikta XVI.

Václav Klaus

Odchod papeže Benedikta XVI. z pozem- ského světa je obrovskou ztrátou. Byl po- sledním z velikánů 20. století, který celý život bojoval za staré dobré hodnoty. Končí tím jedna etapa vývoje lidské společnost.

Ještě v dubnu jsem mu přál k 95. narozeni- nám. Napsal jsem, že i když svůj post ve Va- tikánu už vyklidil, pro mnohé z nás je pa- pežem stále. Napsal jsem mu, že pro mne zůstává hlavním symbolem souboje nor- málního světa s moderním pokrokářstvím.

Bude nám všem chybět mnohem víc, než si v tuto chvíli myslíme.

31. prosince 2022

Některé hlavní milníky ve vzájemných vztazích mezi Václavem Klausem a papežem Benedik- tem XVI. naleznete v článku Jindřicha Forejta na stránkách www.institutvk.cz.

VÝROČÍ SAMOSTATNÉ ČESKÉ REPUBLIKY

K 30. výročí rozdělení Československa: federaci už držet nešlo

Václav Klaus

Mnohokrát jste opakoval, že jste rozpad Československa nechtěl. Proč?

Spíše z nostalgie a měl jsem pocit, že jsem se narodil se slovíčkem Československo ve znaku. Bez hlubokých úvah jsem to přijímal jako podstatu svého bytí. Postupem času jsem si uvědomoval trhlinky v jednom soustátí, ale jistá nostalgie v tom byla.

Přiznávám, že když se mě zejména v německy mluvících zemích ptají, zda jsem se narodil v Československu, často publikum pošťuchují, že jsem se narodil in Protektorat Böhmen und Mähren, což je nemalý rozdíl.

Plynuly začátkem 90. let nějaké výhody z toho, že jsme 15milionová země?

Byla to zaběhnutá a známá značka. Lec-kdo si to plete i dnes. Pořád se setkávám na konferencích, že někdo z řečníků zmíní Československo. To mu říkám, nezlobte se, to už 30 let není pravda. Něco se tedy poztrácelo, ale myslím, že už nemá cenu to znovu rozehrávat.

Co jste udělal pro to, aby k tomu rozpadu nedošlo?

Tak za prvé, až do rozpadu jsem v pohodě držel Československo jako ministr financí

a místopředseda vlády. To říkám naprosto zodpovědně. A kdyby nebylo mého velmi proslovenského chování v letech 1990 a 1991, tak by karamboly v našich vztazích výrazně zesílily.

Opravdu jsem tehdy využil nečekaného zdroje k tomu, abych držel finance Slovenska v rámci federace nad vodou. Vztekala se na mě celá česká Pithartova vláda, která jinak měla plnou pusku proslovenskosti.

Kdy jste začal brát otázku rozdělení federace vážně? Byla tam tehdy spousta jiné agendy, kdy se obnovuje politická soutěž, hovoří se o ekonomické transformaci, vytváří se Ústava, řeší se změny v justici, mezinárodní vztahy...

Jako problém jsem to cítil od momentu slavné pomlčkové války. Když bylo třeba schválit, že z názvu republiky vypadne slovo „socialistická“, nikoho nenapadlo, že by to mohlo být použito jiným směrem. A to slovenská reprezentace použila. Rozhodla se dát do názvu Československo pomlčku, čímž určité rozdělení naší země chtěla posvětit. V tu chvíli jsem cítil velké nebezpečí.

Pak nastaly tisíce drobných pŕetek a potyček, které jsme všichni cítili velmi silně. Dneska už ani nemá smysl o nich hovořit, ale jako ministr financí musím vrátit pozornost na podstatné a hmatatelné problémy, zatímco někdo si už jen vzpomene na házení vajíček na prezidenta Havla a na mě, když jsme tam jeli na připomínku 28. října. Denně jsem bojoval se slovenskými požadavky.

Tak je připomeňte.

Například žádali, abychom vytvořili pro Slovensko jiné daně, protože jsou méně rozvíjenou ekonomikou. Když jsem řekl, že daně musí být jednotné, přišli za 14 dní s požadavkem, že by se Slovensko mohlo chránit celní hradbou více než Čechy. Byly to neko- nečné souboje tohoto typu.

Pak byl požadavek samostatné slovenské měny. I bývalý prezidentský kandidát, známý americký profesor Švejnar, napsal v Lidových novinách článek, kde tvrdil, že to je možné. A teď s tím bojujete jako ministr financí. Vždyť vám říká i americký profesor, že můžete mít v jednom státě dvě měny. To bylo dnes a denně něco.

Jeden z těch výrazných požadavků byl, že by Slováci v budoucnu chtěli vlastní židličku v EU...

To byla nepochybně součást toho všeho. Vlastní stolička v EU je požadavek celostní, celkový a konečný, protože je naprosto jasné, že aby mohl někdo mít svou hvězdičku nebo cokoliv v EU, tak na to musí být samostatným státem.

Takže už touto dobou jste si začal uvědomovat, že společný stát postrádá smysl?

To cítil každý, jen jsme doufali, že to jsou výkřiky nedočkavců a nezodpovědných jedinců, kteří hrají své domácí politické hry. A doufal jsem, že až dojde na vážné jednání, tak se prach usadí a budeme zase mluvit o podstatných věcech, že se ty požadavky při vážných jednáních přece jenom zvrátí.

NOVINKA

Václav Klaus: Brave New West

Kniha *Brave New West* je sborníkem anglických článků a projevů Václava Klause napsaných, publikovaných nebo přednesených během posledního roku a půl. V knize naleznete projevy, které byly proneseny v osmi evropských zemích a publikovány a znovu vydávány v několika dalších.

Název „Brave New West“ připomíná Aldouse Huxleyho a jeho fenomenální dystopii „Brave New World“, tedy „Krásný nový svět“, jak je román v Čechách běžně překládán. Přesvědčení, že se blížíme k „Brave New West“, ke krásnému novému Západu je podstatou interpretace obsažené v textech sebraných do této knihy. Otázka v podtitulu knihy se ptá, zda je možné se takovému vývoji vyhnout? „Nejsem fatalista,“ říká autor. „Vyhnout se tomuto směřování rozhodně možné je, ale nedávám tomu velkou šanci, alespoň ne v dohledné budoucnosti. Zbavit se současných převládajících trendů a tendencí by vyžadovalo určitý druh ‚sametové revoluce‘ v našich hlavách i srdcích. A to nejen v České republice.“

Brave New West. Václav Klaus, Praha, Institut Václava Klause 2023, ISBN 978-80-7542-090-9. (anglický jazyk) 136 s., brožovaná, 150 Kč

objednávky na: www.institutvk.cz

Pokud byla slovenská politická reprezentace v čele s bratry Čarnogurskými, tak bylo jasné, že těm o samostatnou hvězdičku na vlajce EU opravdu šlo od počátku. Nicméně jsem doufal, že při klidných vážných jednáních, kdy nejde o největší potlesk na náměstí, se nalezne nějaký modus vivendi.

Ale rozdělení karet slovenskými volbami – i našimi – v červnu 1992 ukázalo, že se tam do parlamentu nedostalo žádné politické seskupení, které by chtělo udržení společného státu. To bylo evidentním výsledkem těchto voleb. Jestli na to někdo dneska zapomíná, je to smutné.

Pamětníci zmiňují, že ODS snad ještě před volbami, ale zejména ODA přiostrhovaly rétoriku vůči Slovensku, což se pak uchytilo i ve veřejném mínění. Bylo to tak?

Určitě ne. Z ODS žádná taková rétorika tohoto typu nezazněla. Zaznívala z části ODA. Pidistranička prostě pořád hledala, čím by se od nás odlišila, a našla jedno z těch odlišení i v hraní antislovenské karty. Z ODS to vůbec nezaznělo a my jsme se na ně strašně zlobili.

A nebyla tam dohoda s šéfem ODA Janem Kalvodou, že oni povedou radikální rétoriku, ODS umírněnější, přičemž si na své přijdou oba subjekty?

Žádná taková dohoda mezi námi a Kalvodou neexistovala. Už proto, že jsme si to nepřáli, ale hlavně proto, že s Kalvodou a ODA jako celkem uzavřít dohodu možné nikdy nebylo.

Když jste šel do voleb v roce 1992 s heslem „bud' funkční federace, nebo klidné rozdělení“, bylo vám jasné, že ten první bod už je pasé?

Opravdu se přiznám, že jsem šel do voleb ve snaze, abychom náhlé, bleskové rozdělení nedopustili. Miliony lidí jak v Čechách, tak na Slovensku si přály žít ve společném státě. Trpělivě jsem pořád vysvětloval, že toto přání je fráze samozřejmě, logická, ale pokud nebudou definovat, jaké charakteristiky má společný stát mít, tak to vůbec nemá smysl a je to prázdný výrok.

Byl jsem jediný z českých politiků, který svou politickou stranu přetáhl na Slovensko. Já jsem založil ODS Slovensko, která kandidovala ve všech krajích Slovenska jako politická strana. Sice jsem váhal, jestli nepřicházím o české hlasy, ale v té vypjaté volební kampani jsem trávil dny na Slovensku, objížděl jsem slovenská města a řečnil na náměstích. Manželka Slovenka tam byla se mnou a také na náměstích mluvila.

Vůbec největší manifestace tohoto typu byla několik dní před volbami v obřím amfiteátru pod Děvínem, kde jedním z lídrů

byl slavný režisér Juraj Jakubisko. Uspořádali jsme tam velkou akci, kde byly tisíce lidí. Mimochodem pozdější premiérka Raďičová, která se potom velmi zradikalizovala, byla tiskovou mluvčí ODS Slovensko.

Také se nabízí otázka, jestli to Slováci zase nemohli brát úkorně, že se jim Češi rozpínají do jejich voleb?

To určitě ne. Myšlenku, že by to viděl někdo úkorně a že by to provokovalo, vylučuju. To jsem dokonce do této vteřiny ještě nikdy neslyšel. Ani mě to nenapadlo.

A ještě bych připomněl, že jsem kandidoval do Federálního shromáždění. ODS tam nasadila politické jedničky, čímž jsme demonstrovali zájem na udržení společného státu. Do České národní rady jsme kandidovali dvojky. Slovensko kandidovalo své politické jedničky do Slovenské národní rady včetně Vladimíra Mečiara a dvojky do Federálního shromáždění.

To je klíčová věc, která docela i komplikovala následný život, protože když skončil federální parlament, tak z naprosté špičky tehdejší ODS nebyl nikdo z nás poslancem. Já byl předseda vlády, který nebyl členem žádného parlamentu až do voleb 1996. Naš původní zájem byl získat významnou pozici ve federálu.

Po volbách to mělo rychlý spád. Už 7. června jste se sešel s Vladimírem Mečiarem, coby vítězové voleb obou zemí, a rokovali jste o budoucnosti společného státu. Snažili jste se najít nějakou schůdnou cestu, jak společný stát zachovat? Bavili jste se i o různých variantách, které fungovaly v Evropě, třeba v Belgii, Německu?

Samozřejmě, ale slovenská strana měla své požadavky jasné. Chtěli žít v jakémsi konfederálním seskupení, kde bychom měli společnou třeba zahraniční politiku nebo armádu, ale jinak nic. Čili volné seskupení dvou vedle sebe ležících států a tak dále. To pro nás bylo naprosto nepřijatelné, protože jsme zažívali ty tři roky soubojů o podmínky společného žití.

Byla ta několikahodinová jednání tvrdá, vzrušená?

Jednání byla tvrdá, ale neřekl bych vzrušená. Alespoň ne ve smyslu, že bychom na sebe křičeli. S Vladimírem Mečiarem jsme od počátku respektovali partnerský vztah, vítězství ve volbách a mandát, který politici volbami získali.

Byla tam chvíle, kdy jste se lekl, že to špatně dopadne?

Jsem člověk pragmatický a od počátku jsem věděl, že to směřuje k dohodě. Z chování Vladimíra Mečiara jsem vyzoroval, že ani on nedopustí nějaký rozkol, rozvrat, nedohodu, selhání jednání. V tom jsme byli zajedno, že nesmíme dopustit chaos, zesílení nějakého nepřátelství.

Termín 1. 1. 1993 dnes vypadá jako šibeniční a mám dojem, že Slováci to tak rychle nechtěli.

Ale na to jsme zase říkali: „Tak, holomci, buď ano, nebo ne.“ Prodlužování neúnosné situace, která tu panovala mezi volbami 1990 a 1992, jsme odmítli. Říkali jsme, že musíme dát jasná pravidla a jasné karty na stůl. Naši rázností byli možná někteří slovenští představitelé překvapeni, ale to je všechno.

Co jste dojednávali na ikonickém jednání 26. srpna ve vile Tugendhat v Brně?

Nevzpomínám si. Pro mě jsou tyto detaily druhořadé, protože duch celého jednání byl jasný od samého počátku. Myslím, že to velmi pěkně před několika týdny vyjádřil v článku ve vašem deníku historik Jan Rychlík, že už tam o moc nešlo.

V Brně jsme prvně jednali už 7. června. Pak jsme jenom hledali místa tak, aby to nebylo jen v Praze a v Bratislavě. Brno se nám zdálo napůl cesty, pak jsme jednali i v Jihlavě, aby to nikdo neměl moc daleko.

Stejně tak není žádným milníkem 18. červenec, kdy Slovenská národní rada vyhlásila svrchovanost. Nás pouze naštvalo, že to udělali bez dohody s námi, ač jsme tou do-

Předplatné IVK na rok 2023

instit
VÁCLAVA
KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, newslettery plus, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 1000 Kč.

Studentské předplatné 500 Kč.

predplatne@institutvk.cz

bou vedli vzájemná jednání. To jsou data, která jsou dnes zbytečně zveličována.

V roce 1993 končila první vlna kupónové privatizace a podle Tomáše Ježka (ODA, později ODS) tehdy přišel Jan Kalvoda s tím, že akcie českých podniků by se neměly vydávat cizincům, a tedy ani Slovákům, což zavdávalo podnět na velkou roztržku. Podle něj jste původně s Kalvodovým plánem souhlasil, ale nakonec od něj ustoupil. Proč?

Už jsem taky starej pán, ale pokud si dobře pamatuju, nebyl to můj záměr a nikdy jsem ho nerazil, nehájl. Těch konkrétností bylo milion. Dovedu si živě představit, že jestli to Kalvoda navrhl, tak jsem se ve snaze uchránit křehkost vyjednávání se slovenskou stranou zlobil.

Jednou z těch výzev byla i měnová odlu-ka, která odstartovala až po Novém roce, 8. února 1993, ale nové české mince se v předstihu razily v Německu nebo v Kanadě. Kolky byly potajím tištěny v Kolumbii od léta a podle tehdejšího člena bankovní rady Pavla Kysilky ani zaměstnanci banky nevěděli, co ve 400 bednách je. Jak se podařilo takovou akci utajit a předejít spekulacím s měnou?

Tuto kartu jsem nehrál. Je všeobecně známo, že banka s Josefem Tošovským v čele začala tyto kolky připravovat, ale to nebylo se mnou konzultováno. To je takzvaná nezávislost centrálních bank.

Jak rozkol se Slovenskem vnímala vaše žena?

Moje manželka občas kritizovala mé výroky v médiích. Říkala: „Ty jsi zbytečně na Slováků zaútočil.“ Já jsem říkal: „Prosím tě, já s nimi mluvím nejměkčeji ze všech. A to

byla reakce, kterou jsem nemohl neudělat.“ Taková byla občas u nás debata v roce 1991.

Když ze Slovenska zesilovaly velmi nepřátelské výroky, tak vím, že jsem jednou přišel domů a ona zrovna poslouchala nějaké interview s člověkem, který je neprávem zapomenut jako jeden z nejsilnějších rozdělovačů Československa, a to byl pozdější slovenský prezident Michal Kováč. Já ho vždycky považoval za potmehúda, jak se říká po slovensky (falešný, podrazácký – pozn. red.). Tehdy mi po nějakém jeho silném vystoupení řekl: „Prosím tě, už to rozděli.“

Měla velmi proslovenské citění. Když jsem se s ní seznámil na počátku 60. let v Praze, tak doma s maminkou mluvily slovensky. Přitom tady byla od čtyř let. Ale jezdila nepřetržitě ke své tetičce a kmotře k Liptovskému Mikuláši. Při rozdělování v roce 1992 byla stoprocentně na mé straně.

Když to shrnu, investoval jste, jak říkáte, úsilí do toho, aby se federace nerozpadla, ale nakonec to nedopadlo. Udělal jste někde chybu?

Ta situace měla svou dynamiku a popisovat situaci v dubnu 1992, v květnu, v červnu, červenci a říci, že to bylo tak či onak, už nemá smysl. S volbami bylo naprosto jasné, že Slovensko chce něco jiného než my. A já jsem to musel respektovat.

Hrával jsem 1. československou basketbalovou ligu, pravidelně jezdil na Slovensko a znal ho víc než většina typických Čechů. Od setkání s manželkou, řekněme v roce 1962, jsme jezdili do Tater. Milovali jsme hory a trávil jsem na Slovensku spoustu času. Čili jsem opravdu cítil, že toto ztrácím, ale to je všechno. Respektoval jsem politickou realitu, a jestli někdo hrál na to,

že považoval Kriváň za svou horu a bylo mu to líto, tak takhle já uvažovat neumím.

Váš někdejší politický oponent Petr Kučera v Občanském fóru v nedávném rozhovoru pro Právo uvedl, že vám rozpad federace vyhovoval, protože se tím sice zmenšilo území, ale bylo pak pod vaší kontrolou...

Jak ten člověk vždycky byl potmehúdem, tak i jeho věty jsou takové. Ne náhodou to vyjádřil i v rozhovoru s vámi. Kučera velmi brzy po listopadu 1989 totálně politicky vypadl ze hry a do dnešního dne se s tím nedokázal férově vypořádat.

Existují expost průzkumy, které říkají, že většina Slováků by možná rozvod nechtěla. Jak si vysvětľujete, že Slováci tak lpěli na odtržení?

Nevěřím těmto manipulovaným průzkumům. Vždycky jde o to, jak je formulovaná otázka. Kdyby byla otázka „Máte rádi Čechy a byli byste rádi s nimi pospolu?“, většina Slováků by mohla odpovědět „Ano“.

Ale co si představovali pod pojmem „žít spolu“? Chtěli o sobě rozhodovat sami a já respektuji, že země, která nikdy v historii na rozdíl od nás neměla svůj stát, uvažovala jinak. I do Československa vstupovali roku 1918 s jinými ambicemi než my. Sledovali tím obří ochranu z naší strany proti Maďarům. Slovensko tehdy byly Horní Uhry. Když se zeptáte jakéhokoliv Maďara, kde byly do roku 1918 severní hranice Maďarska, tak všichni bez mrknutí oka odpovědí Tatry. Čili Slovensko se tohoto chtělo jednou provždy zbavit.

Pro nás to zase mělo výhodu, a znova musím souhlasně citovat pana Rychlíka, že se tím vyvažoval vliv Němců v českých zemích.

Jiří Mach, Právo, 31. prosince 2022

NABÍZÍME

Konec Československa: 30 let od vily Tugendhat

Československo je už třicet let minulostí. Minulostí, se kterou se ale ještě dnes pracuje. Zčásti poctivě, analyticky a neutrálně, zčásti účelově coby s nástrojem k vyřizování politických účtů. I proto vychází tato kniha, obsahující především přesná a autentická svědectví hlavního aktéra tehdejších dějů – Václava Klause, ale také texty dvou jeho blízkých spolupracovníků – Jiřího Weigla a Ladislava Jakla.

Symbolem konce federace se stala brněnská vila Tugendhat a mediální zkratky kolem rozhovorů, které v ní před třiceti lety probíhaly. I když se jednalo o rozhovory mimořádné důležitosti, s tezí, že právě tam se rozhodlo o rozdělení Československa, je nutné polemizovat. Taková zkratka je totiž ahistorická a ignoruje děje, které těmto rozhovorům předcházely. Tugendhatem rozdělení skončilo, ne začalo.

Konec Československa: 30 let od vily Tugendhat. Václav Klaus, Jiří Weigl, Ladislav Jakl. Praha, Institut Václava Klause 2022, ISBN 978-80-7542-088-6.

64 stran, 150 Kč

objednávky na: www.institutvk.cz

